

Zápis ze zasedání

Výboru pro lidská práva a moderní technologie

Datum: 6. prosince 2021.

Místo: Zasedání se uskutečnilo online.

Přítomni: A. Dergam, J. Drozd, E. Fialová, J. Klouda (*předseda*), A. Krausová, P. Uličný, J. Vobořil, L. Zelený.

Sekretariát: D. Otrošínová.

Program jednání

1. Úvod

- Návrhy na doplnění programu a schválení programu

2. Biometrika a její využívání na území České republiky především při identifikaci osob

- Diskuse o zakončení tématu

3. Doporučení k Národnímu plánu obnovy

- Příprava Doporučení
- Plán prací v následujících měsících

4. Informace členů LP-TECH ohledně jejich činnosti, související s prioritami a řešenými tématy LP-TECH

5. Různé

- Informace o projektu *Umělá inteligence a lidská práva: rizika, příležitosti a regulace*
- Informace o možnosti spolupráce s uskupením *Rekonstrukce státu* v oblasti tématu svobody projevu v online prostředí

1. Úvod

J. Klouda přivítal přítomné členy a zahájil zasedání. Program byl schválen v navržené podobě.

2. Biometrika a její využívání na území České republiky především při identifikaci osob

Členové Výboru se nejprve věnovali jednomu z hlavních témat Výboru pro rok 2021 – biometrice. Před zahájením prací na případném výstupu se Výbor během roku díky účasti expertních hostů (např. zástupců Úřadu pro ochranu osobních údajů nebo Policie ČR) seznámil s konkrétními problematickými oblastmi tématu. Členové Výboru se shodli na zájmu k tématu biometrie připravit výstup.

J. Vobořil úvodem upozornil na dva konkrétnější problémy v rámci tématu. Jedním z nich je otázka legislativní opory pro využívání osobních údajů, které jsou při využívání biometrických metod (především rozpoznávání obličejů) shromažďovány. Druhou otázkou je možné nedůsledné zpracovávání posouzení dopadu na ochranu osobních údajů, a to i v případech, kdy je zjevně povinné. Doplnil také otázku systémů, které primárně nejsou zakoupeny za účelem využívání biometrických metod, ovšem tyto metody jsou případně schopny aplikovat.

A. Krausová poukázala na dokument *A Policy Framework for Responsible Limits on Facial Recognition*¹, zabývající se využíváním biometrie ze strany orgánů činných v trestním řízení. Doporučila, aby výstup Výboru obsah dokumentu reflektoval. Členové Výboru souhlasili.

J. Klouda shrnul, že úvodní pozice je taková, že technologie zde jsou a za stanovených podmínek mohou být využity ku prospěchu vyšší bezpečnosti a dalších záruk. Na druhou stranu j však třeba upozornit na nutnou vyšší obezřetnost při jejich užití, a dále dbát na jejich využívání na základě kvalitní legislativy. Zároveň je jasné, že každý jedinec má svou vlastní hranici, k níž dojde při poměrování (balančního testu) společenského prospěchu vůči zásahům do jeho práv a svobod (především ochrany soukromí). Otázkami tedy prozatím je, jak široce téma uchopit a jaký pohled zaujmout – zda se zaměřit např. čistě na ochranu soukromí, nebo na širší diskusi ohledně uvedeného balančního pojetí. Obecnou filozofickou otázkou ohledně vhodnosti a správnosti využití takovýchto systémů Výbor není schopen zodpovědět.

A. Krausová doporučila spíše praktičtější pojetí. Uvedla, že Česká republika je aktuálně zemí bezpečnou a obyvatelstvo spíše necítí žádné větší hrozby, a i z tohoto důvodu silně dbá na ochranu před zásahy do soukromí. Otázkou je, jak bezpečnostní systémy nastavit tak, aby nadále zaručovaly ochranu soukromí, ale zároveň byly efektivně využitelné v momentě, kdyby tato potřeba nastala.

J. Vobořil dále upozornil na problematiku nedostatečného povědomí o biometrických systémech ze strany obyvatel.

¹ Dokument je k dispozici zde:

https://www3.weforum.org/docs/WEF_A_Policy_Framework_for_Responsible_Limits_on_Facial_Recognition_2021.pdf

P. Uličný doplnil důležitost identifikace kritických míst algoritmů a IT systémů, které je využívají a to nejen ve veřejném prostoru, ale také v domácích technologických aplikacích. Zdůraznil aplikace určené ohroženým skupinám obyvatel. Důvodem je primárně zajištění transparentnosti jejich fungování za účelem ochrany citlivých osobních dat a soukromí. Také se zde však jedná o zajištění bezpečnosti a ochrany českého know-how u firem.

P. Uličný vysvětlil, že v ideálním případě dojde k prosazení možnosti kontroly chování algoritmu, resp. celého IT systému ve vztahu k citlivým datům, které zpracovává. Mělo by jít především o zajištění (kontrolu) existence bezpečného šifrování přenášených dat nebo např. o zajištění (kontrolu) transparentnosti zpracovávání pouze těch „nejnutnějších“ dat. K zajištění kritických míst by mohly pomoci nezávislé analytické orgány, jež by disponovaly potřebnou legislativně-technickou silou umožňující vedle technicky slabých míst identifikovat také odbornost, kompetence a zodpovědnost i konkrétních osob v rámci firmy, a to jednak na straně dodavatele IT systému, jednak na straně uživatele. Pro zajištění transparentnosti při využívání moderních technologií by pomohla identifikace osob, které jsou zodpovědné například za fungování konkrétního algoritmu, za zpracování citlivých dat jeho prostřednictvím, dále za možný únik citlivých dat nebo „skrytý“ sběr dat na dálku prostřednictvím IoT systémů, mobilních technologií, přístrojů chytré domácnosti atd. Kontrolní instituce by měla být dále schopna pomoci identifikovat nedovolené testování chování určitého algoritmu využívajícího citlivá data. Je důležité zabývat se otázkou, jakým způsobem je možné co nejdříve kontrolovat transparentnost práce jak u zodpovědných osob přímo pracujících s danou technologií, tak procesy u samotných IT systémů. Bylo by vhodné vytvořit a poskytnout firmám, institucím i jednotlivcům doporučení, které by pomohlo poukázat nejen na legislativní, ale také na konkrétní technické nástroje využitelné pro detekci a identifikaci popsaných rizik, jejichž nasazením je možné alespoň částečně eliminovat negativní dopady na oblast soukromí, bezpečnost a transparentnost při využívání především zahraničních, ale také domácích IT systémů. Tyto otázky jsou zvláště důležité v případech, kdy jsou citlivá data zpracovávána zahraničními technologiemi, u kterých hrozí vysoká pravděpodobnost jejich přenosu na servery mimo ČR, aniž by si toho byl majitel konkrétního zařízení vědom.

Výbor pro lidská práva a moderní technologie by mohl připravit výstup o třech hlavních částech. První z nich by obsahovala úvodní obecné zhodnocení významu a možné společenské prospěšnosti řešených technologií. Další část by poukázala na zmíněný balanční test, tedy zásadní vyvažování přínosů technologií a možných zásahů do práv a nastavení vztahu mezi těmito dvěma prvky. Poslední část by mohla být více konkrétní a např. navrhnout doporučení na úpravu některých zákonů, od nichž se možnosti využívání biometrie odvíjejí. První návrh podnětu bude připraven během měsíce ledna a Výborem dále rozpracován. Členové Výboru se na následujících zasedáních též dohodnou, komu bude výstup adresován.

3. Doporučení k Národnímu plánu obnovy

Členové navázali na úkol, který si stanovili na srpnovém zasedání Výboru – analyzovat Národní plán obnovy a připravit k němu soubor doporučení z pohledu lidských práv a moderních technologií.² Během minulých měsíců byl pro potřeby Výboru připraven pracovní dokument, který shrnoval důvody tvorby doporučení, vizi obsahu a možné následující kroky. Dále byl členy připraven první návrh těchto doporučení. Výbor při přípravě dokumentu vycházel mimo jiné z Technologického desatera, které bylo Výborem přijato v prosinci roku 2020.³ Členové na zasedání pracovali s úvodním návrhem, který doplňovali o nové podněty.

Návrh bude revidován tajemnicí během prosince tak, aby k němu členové během první poloviny ledna mohli uplatnit další návrhy a doplnění. Doporučení k Národnímu plánu obnovy budou následně sdílena s dalšími poradními orgány Rady vlády pro lidská práva, jejichž členové budou mít příležitost v případě zájmu dokument doplnit z jejich lidskoprávního pohledu. Doporučení budou finalizována na lednovém zasedání Výboru a následně představena Radě vlády pro lidská práva.

4. Informace členů LP-TECH ohledně jejich činnosti, související s prioritami a řešenými tématy LP-TECH

A. Dergam připomněla grant z Norských fondů, zaměřený na zvyšování povědomí mezi mediálními pracovníky o dopadu technologií na lidská práva. Projektu se účastní i další členové Výboru. V říjnu roku 2022 se k tématu uskuteční konference, na níž budou členové mít možnost participovat. Dále se v září příštího roku uskuteční třídní konference o kontextu evropského informačního chaosu, kde bude mimo jiné prezentován dopad dezinformací z lidskoprávního pohledu.

A. Krausová informovala o plánovaných mezinárodních workshopech k umělé inteligenci, které se uskuteční v prosinci. Budou pokrývat témata *law enforcement*, personalizaci a odpovědnost.

J. Vobořil informoval o aktivitách organizace *Iuridicum Remedium*. Organizace podala podnět k Úřadu pro ochranu osobních údajů ohledně využívání biometrické metody rozpoznávání obličejů na Letišti Václava Havla. Dále probíhá jednání s Ministerstvem zdravotnictví; řešena jsou především témata registrace a očkování a související otázky.

J. Klouda poukázal na nedávný rozsudek Nejvyššího správního soudu, který se týká oblasti *privacy*, konkrétně rozsahem odpovědnosti správce při úniku osobních údajů.⁴ Dále informoval o proběhlé konferenci k tématu ochrany oznamovatelů protiprávního jednání, především

² Více informací je k dispozici v zápise z tohoto zasedání, viz zde:

<https://www.vlada.cz/cz/ppov/rlp/vybory/pro-lidska-prava-a-modern-technologie/ze-zasedani-vyboru/zasedani-vyboru-dne-9--srpna-2021-190263/>

³ Více informací např. v informaci zmocněnkyně vlády pro lidská práva, viz zde:

<https://www.vlada.cz/cz/ppov/zmocnenkyne-vlady-pro-lidska-prava/aktuality/moderni-technologie-jdou-ruku-v-ruce-s-lidskymi-pravy-i-ve-vyjimecnych-stavech-185766/>

⁴ Více informací včetně samotného rozsudku je k dispozici zde:

<https://www.lupa.cz/aktuality/odpovednost-za-unik-dat-neni-bezbreha-rekl-soud-v-pripadu-uniku-dat-z-mall-cz/>

k legislativnímu nastavení této ochrany, ale též k praktickým otázkám. Až bude legislativní proces k připravovanému zákonu pokračovat, Výbor by se tématu mohl též věnovat.

5. Různé

Informace o projektu *Umělá inteligence a lidská práva: rizika, příležitosti a regulace*

D. Otrošínová informovala o pokračující komunikaci s řešiteli projektu *Umělá inteligence a lidská práva: rizika, příležitosti a regulace*⁵, s nimiž Výbor navázal spolupráci během léta roku 2020. Ze strany obou subjektů trvá zájem o udržování vzájemné informovanosti a o propojení aktivit. Na následující zasedání bude pozván zástupce projektového týmu. Členové Výboru budou též informováni o dosavadních výstupech a osloveni ohledně možnosti účasti na akcích s projektem souvisejících.

Informace o možnosti spolupráce s uskupením *Rekonstrukce státu* v oblasti tématu *svobody projevu v online prostředí*

D. Otrošínová informovala přítomné o nabídce spolupráce ze strany uskupení *Rekonstrukce státu*, které se aktuálně věnuje mimo jiné tématu svobody projevu v online prostředí, a má zájem získat k tomuto tématu podněty od relevantních aktérů. Členům bude zaslán úvodní materiál, který shrnuje téma a vizi budoucí práce. Na následující zasedání Výboru bude pozván zástupce organizace, s nímž budou členové moci probrat konkrétní způsoby zapojení Výboru.

Ostatní

Následující zasedání Výboru se uskuteční ve druhé polovině ledna. Termín bude zvolen též podle časových možností hostů.

⁵ Více informací o projektu je k dispozici zde:

<https://www.ambis.cz/umela-inteligence-a-lidska-prava-rizika-prilezitosti-a-regulace>